

112 jmenován výtvarný historik z profese. První číslo nového ročníku jest kompromisní ještě, bázlivé, ale doufejme, že již v čísle druhém překročí nové Volné směry k těm velikým zásadným problémům výtvarným, jichž osvětlení od nich čekáme. V tom viděl bych vlastní úkol nové redakce: věnovat list pravým otázkám výtvarné formy, uvést čtenáře do myšlenkové dílny výtvarného umění, ukázat veliké řetězce dramatické logiky vývojové, které vážou dnešek s minulostí. Volné směry posud s uměním víc koketovaly, než je opravdu dělaly; dnes jest svrchované na čase, aby samy staly se do jisté míry *dílnou* umělecké logiky a formy. Úkol to nesnadný a navýsost nevděčný, ale jestli kdy, tedy dnes navýsost nutný. Dají-li se opravdu do tohoto záslužného díla, nesmějí očekávat nové Volné směry, že se budou líbit našim lidem. V Čechách, myslíš-li to s něčím doopravdy a sleduješ-li svou vnitřní logiku do důsledků, rozejdeš se kde s kým a znelíbíš se kde komu. Ale úkolem opravdového muže není líbit se, nýbrž prospívat a toho přál bych i novým Volným směřům.

Rodin o moderní kráse

Rodina tázali se, co soudí o názoru, že dnes jest krása v úpadku. Rodin odpovéděl toto: „Krásu můžeme postřehnouti všude. Ne ona schází našim očím, naopak: ony nedovedou jí uzříti. Abych řekl věc přesně: všechny lidské typy, všechny lidské rasy mají svou vlastní krásu, jest třeba jenom ji objeviti. Umělci antičtí měli prostě zrak, který uměl viděti krásu, kdežto umělci dnešní jsou pro ni slepí; to je ten jediný rozdíl. Řecké ženy byly skutečně krásné, ale jejich krása vězela stejně v myšlence sochařů, kteří je vytvářeli ve svých dílech... Porovnáváme ženy antické, jak je známe z řeckého sochařství, s dnešními ženami z masa a kostí... Ale to je omyl! Národopisně i umělecky jde tu o dvojí různou rasu: Žena antická náleží typu středomořskému, jenž existuje podnes a který se vyznačuje tím, že hrud a pánev jest stejně široká. Většina moderních Francouzek náleží však typu severnímu, u něhož jest pánev silněji vyvinuta a ramena jsou užší. Jest počítati tento dvojí typ a ptáti se: kde je krása? Krása, opakuji vám, jest na štěstí všude a ve všech dobách.“

„Z literárních luhů“

Padl mně sice náhodou do rukou jen jediný sešit — bylo to v deštivém letošním létě —, ale rozveslil mne víc než celé ročníky listů jiných. A poněvadž jsem vděčný člověk a poněvadž soudím, že není tak známý, jak by zasluhoval, piši mu zde bezplatnou reklamu. Oč jde? O tichý, skromný a ušlechtilý literární list, vydávaný v Třebenicích na pomezí českém. Již název poví ti, že nejde o žádný rváčský a převratný orgán modernistický: Z literárních luhů. Z *luhů!* Jak to jímá! Jako by tě ovál dech třicátých let minulého století. A opravdu ten celý časopis má ráz a styl oněch blažených dětských dob české literatury a troufám si tvrditi, že líbeznotou prostoduchostí a svornostářskou nasládlostí předčí všechny nejtklivější a nejvíce mírumilovně publikace našeho předjaří. Na exempláři, kterým mne obšťastnila

113 náhoda, čtu: Ročník I, číslo 7—8. Dne 10. srpna 1910. Tedy *žest* čísel výtečného listu mně ušlo: cítím se bédně ošizeným nevravivým osudem. Ale k obsahu. V čele listu celostránková podobizna Karla Legra a za ní autogram téhož básnífe: „Mrtví v Černové. My věříme ve slavné zmrtvýchvstání / v tom kraji nežehnaném. / Vstát v Černové. My věříme na nás padly. / A my vstanem!“ Dost. Ale z žuly tesáno. Pak kritická studie o témž Legrovi, která vypoví ti věrně, kdy a kde se narodil, kdy a kde studoval, a vypočte všecky jeho spisy. Končí: „(Básník) těší se dokonalému zdraví a my právem těšíme se na další jeho novinky.“ Jak dojemné a prostosrdečné jako venkovský pozdrav k svátku. A jak osvěžující v té dnešní vyprahlé kritické Sodomě! Pak následuje řada příspěvků od různých starších slušných autorů, z nichž ne jeden četl jsem již jinde: i soudím, že je náš výtečný list bez udání pramene prostě patiskne. Ale clou jsou jinde. „Dr Ferd. Karafiát: Emanuel šlechtic z Lešehradu, básník-sensitivista“ čtu v čele čtyřstránkové literárně kritické studie a nad ní podobizna samotného oslavence s melancholicky vznešenou pohrdou na zpěvných rtech. Studie jest opravdu i jinak důstojna svého sujetu. Dozvíš se tu na př. jako hlubokých výsledků kritické analýsy, že „Eman. z Lešehradu je tvůrcem náměsíčné poesie, ne umělým, nýbrž spontánním. Jeho poesie vznikla ze založení jeho duše, z duše lunatika a somnambula.“ A jinde: „Sní, poněvadž je to jeho *raison d'être*, jeho Osud! A to, zdá se, jest důležitý klíč k vysvětlení jeho osobnosti!“ Co slovo, to cent hloubky, bystrosti, síly. Na stejné výši je článek Q. M. Vyskočila, který obírá se zde záhadou věru ne všední, jež muž i naplná drahně let již literární kritiky a historiky. „Jak tvořím?“ táže se v nadpisu básnická sfinga moderní české literatury, p. Quido Maria Vyskočil, a na několika sloupcích řeší tento psychologický rebus. Nedovedu ani zdaleka vystihnout všeecko bohatství přeskrorného článku p. Vyskočilova a řeknu jen, že za hlavní vinnice na svých pracích pokládá p. Vyskočil *náladu*, ačkoliv mluví i o jakýchsi spoluvinnících: jsou jimi na př. lesy luhačovské pro „Zákon slunce“. (Myslím, že by zasloužily za to, aby je vykáceli.) Jiný oslavence mého čísla jest jakýsi p. Petr Fingal (zase duchaplná tvář reprodukována z fotografie), ale nedorostl patrně posud velikosti p. Lešehradovy: má fotografii a článek jen tak na čtvrtinku fotografie a článku p. Lešehradova. Jiný sloup listu je p. Frabša. A na konci referáty. Asi půl kopy knih, domácích, cizích, špatných, dobrých, pošetilých i rozumných je tu „recensováno“ různými Frabši, Fingaly, Vyskočily a tutti quanti a čtu stále v různých variantách: Vřele doporučujeme. — Spisek zasluhuje přijetí co nejvlídnějšího. — Pěkný překlad i ladné roucho jeho mile překvapují. — Jsme vděčni za vydání této knihy snaživému nakladatelství. Kritika obchodních příručí a pořadatelů kupeckých výkladů.

Proč piši o těchto ubožáctvích a dětinstvích? Předně, protože toto dětinství jest jen zdánlivé. Tito t. zv. „mladí“, kteří řadí v tomto listě, jsou jakési zorganizované obchodní družstvo, které vniká do všech listů, kde nestojí zrovna u dveří někdo s holí v ruce. Není snad papíru, který by neznásilnili, není tiskárny, s níž by nesmilnili. I listy slušnější a významnější, jako Osvěta lidu, je protežují. A jejich redaktoři nevidí věc očividnou, že jest zde jen naprostá nemohoucnost, ubohost, pustota a prázdnota, že zde není nic než vtíravost a drzost.

Po druhé: Tento list vydává a nakládá městský tajemník v Třebenicích, tedy muž, který by měl vědět, co jest to životní opravdovost národní, co jest to národní kapitál i marnotratnictví jím. Vždyť takový list stojí ročně tisíce; i když se neplatí